Kongres
Ruchów Miejskich

V KONGRES RUCHÓW MIEJSKICH NA SLĄSKU I W ZAGŁĘBIU
MIASTO RÓWNYCH SZANS – podsumowanie panelu, 20 MAJA 2017, KATOWICE

Koncepcja i koordynacja panelu: **Lidka Makowska** (Lepszy Gdańsk / Trójmiejska Akcja Kobieca)**, dr Małgorzata Tkacz-Janik** (Stowarzyszenie Szlakiem Kobiet, Gliwice)

20 maja 2017 r. w Katowicach podczas V Kongresu Ruchów Miejskich odbył się całodniowy blok tematyczny pod matronatem Kongresu Kobiet pt. Miasto Równych Szans.

Punktem wyjścia do dyskusji była teza, że choć minęło 25 lat samorządu w Polsce, wciąż uczymy się **demokracji miejskiej w działaniu.** Mimo upływu ćwierćwiecza urzędy i instytucje samorządowe wciąż **tworzą świat nierówności.** Niejednokrotnie nieintencjonalnie, jakby wbrew deklaracjom, które słyszymy zewsząd: „budujemy społeczeństwo obywatelskie", tworzymy budżet partycypacyjny, wkluczamy seniorów, dbamy o osoby z niepełnosprawnościami, o zieleń, zrównoważony transport publiczny, walczymy z biedą w naszym mieście, stawiamy na jakość edukacji, prowadzimy jawne rejestry umów, tworzymy młodzieżowe i dziecięce rady miasta, konsultujemy plany zagospodarowania przestrzennego, włączamy kobiety do aktywnego uczestnictwa w procesach decyzyjnych itp.

Nie można nie zauważyć, że to wszystko w jakiejś rozproszonej formie rzeczywiście się wokół nas dzieje. Najbardziej zależy na tym samorządom progresywnym lub tym, gdzie do rad weszli aktywiści i aktywistki miejscy, społecznicy III sektora, lub tam, gdzie władze są już świadome, że to miasta są dziś miejscem, gdzie naprawdę można w realny sposób praktykować demokrację i w ten sposób zapewniać ludziom poczucie godności i dobrą jakość życia. „Powietrze miejskie pachnie wolnością" - średniowieczne hasło wraca do nas niczym echo.

Demokracja miejska w praktyce staje się po prostu Miastem Równych Szans. Aż dziw bierze dlaczego równość zestawiona z transportem, czy rewitalizacją dzielnicy wydaje się nadal w Polsce równaniem źle zestawionym. Tymczasem to dobre równanie. Jeśli włodarze miasta myślą o np. miejskiej mobilności, to powinno znaczyć, że myślą o wszystkich mieszkańcach i mieszkankach, chcąc im zapewnić równy dostęp do miasta pod katem logistycznym. Transport publiczny dobrze zorganizowany połączony z drogami rowerowymi zrównuje szanse. Dlaczego? Bo z miejskiego

transportu korzystają te same grupy: ludzie mniej zamożni lub po prostu liczący każdy grosz, studenci, ludzie starsi, matki wychowujące dzieci. Świadomy włodarz uzna te grupy za soczewkę, która przyłożona do transportu w mieście pokaże, że po włączeniu w taką mobilność innych grup zyskujemy swego rodzaju **równość szans w korzystaniu z miasta pod względem logistycznym**. Gdy budujemy miasta dla posiadaczy aut, reszta jest częściowo wykluczona w ważnych dla codziennego życia sytuacjach: nie może łatwo dotrzeć do oddalonego szpitala, poczty, czy np. siedziby ZUS.

Równościowe soczewki pozwalają także zrozumieć dlaczego miasta potrzebują różnorodnych mieszkańców, lub też dlaczego wszyscy potrzebujemy czystego powietrza, ale każdy podchodzi do tego tematu z innego poziomu. Zderza się z tym tematem ktoś na niewielkiej emeryturze, kto mieszka w mieszkaniu opalanym byle czym oraz jego sąsiad, którego stać na sfinansowanie najnowocześniejszych instalacji we własnym domu. A to wciąż mieszkańcy tego samego miasta, oddychający tym samym powietrzem. .

Niby nic nowego, wszystkie ww. przykłady działań mieszczą się w praktycznej realizacji definicji zrównoważonego rozwoju, słowa klucza, żeby nie powiedzieć wytrychu wszystkich polskich strategii miejskich, czy regionalnych, a jednak wciąż traktowanego bardziej literalnie, w sposób poprawny politycznie, niż jako **zasada faktycznie organizująca równościowe zarządzanie miastem.**

Chciałyśmy podsumować ten stan rzeczy, zapytać dlaczego tak długo nie oswoiliśmy się z tym, że **równość jest pojemna i stanowi otwarty projekt naprawiania rzeczywistości i nie ma nic wspólnego z tępym równaniem do jakiegoś wymyślonego schematu, ale jest metodą zarządzania, procesem, porządkowaniem rzeczywistości, dawaniem szans na dobre życie, na ile to tylko możliwe w równy sposób wszystkim mieszkańcom i mieszkankom danego miasta.**

Skupiłyśmy się więc na tych wartościach, które są niezbędne w budowaniu wspólnoty miejskiej, takich jak m.in. solidarność społeczna, równe szanse, demokracja, a także przyjrzałyśmy się wybranym aspektom zarządzania miastem w duchu równych szans, m.in. **dostępu do przestrzeni miejskiej, polityk senioralnych i prozdrowotnych, przeciwdziałaniu wykluczeniom oraz edukacji antydyskryminacyjnej.**

Punktem wyjścia do dyskusji były trzy dokumenty:
1/ Stanowisko Walnego Zgromadzenia KRMu w sprawie **Miejskich Strategii Równych Szans:**
2/ **Europejska Karta Równości Kobiet i Mężczyzn w Życiu Lokalnym** (Rady Gmin i Regionów Europy, z 2006 r., wdrożona w ponad 1600 miastach w EU), którą podczas panelu przedstawiła **dr Barbara Kijewska** z Uniwersytetu Gdańskiego, związana także ze Stowarzyszeniem WAGA (Gdańsk)
3/ **Karta Różnorodności,** którą przybliżyła nam **Marzena Strzelczak,** Dyrektorka Generalna i Członkini Zarządu Forum Odpowiedzialnego Biznesu (Warszawa).
[*Obie prezentacje obu Kart w załączeniu]*

Panel otworzyła dyskusja o praktycznych aspektach wdrażania ww. kart i polityki równościowej, z udziałem m.in.: **Roberta Biedronia,** prezydenta Słupska**, Jacka Jaśkowiaka**, prezydenta Poznania, **Beaty Maciejewskiej**, pełnomocniczki Prezydenta Miasta Słupska ds. zrównoważonego rozwoju, dr **Marty Mazurek**, pełnomocniczki Prezydenta Miasta Poznania ds. przeciwdziałania wykluczeniom, dr **Anny Strzałkowskiej,** współprzewodniczącej Gdańskiej Rady ds. Równego Traktowania.

MIASTO SPRAWIEDLIWE - specjalistyczny obszar formowania MIASTA RÓWNYCH SZANS przedstawiły nam architektki z Politechniki Śląskiej w Gliwicach **- dr inż. arch. Agnieszka Labus (laboratorium Architektury 60+)** oraz **dr inż. arch. Agnieszka Bugno-Janik.** (patrz: prezentacje)
Do wspólnej pracy zaprosiliśmy też reprezentantki i reprezentantów urzędów, nauki, biznesu, ekspertki i przedstawiciel/ki środowisk, zajmujących się szeroko pojętą definicją równych szans.

Zdiagnozowaliśmy potrzeby i wymieniliśmy się doświadczeniami. Pracę tę będziemy kontynuować w Poznaniu podczas IX Kongresu Kobiet i zakończymy ją konkretnym zestawem rozwiązań dla samorządów, w jaki sposób pokazywać korzyści z działań równościowych.

Panel zakończył Spacer Herstoryczny oraz zwiedzanie Sali Sejmu Śląskiego połączone z rekonstrukcją historycznych postaci pierwszych posłanek, kadencji 1922-39.
Koncepcja spaceru: **Alina Bednarz, Joanna Sekuła, Małgorzata Tkacz-Janik, Katarzyna Tobór-Osadnik**. (opis projektu herstorycznego w załączeniu, dr autorka A.Banot)

Wnioski / rekomendacje:

1/ Rekomenduje się prezydentom i burmistrzom miast **podpisanie Karty Różnorodności** (dokument 1-stronicowy), nie wymagający akceptacji rad gminnych ani nakładów finansowych – jako pierwszy krok do wdrażania Miejskich Strategii Równych Szans

2/ Zaleca się **analizę Europejskiej Karty Równości Kobiet i Mężczyzn w Życiu Lokalnym** pod kątem zgodności z wdrażanymi strategiami miast na lata 2020-2030, z uwzględnieniem różnych aspektów równościowych (nie tylko płci czy wieku, ale tez orientacji seksualnej, zdrowia, statusu ekonomicznego itp.) - jako niezbędny krok przed podpisaniem Karty w przyszłości

3/ Gorąco rekomenduje się rozpoczęcie działań równościowych w miastach od działań, nie wymagających dużych nakładów sił i środków, m.in.:

- wprowadzenie **Słowniczka Równościowego** do regulaminów urzędów i jednostek organizacyjnych Gminy (spółek, szkół, miejskich placówek sportu, kultury, pomocy społecznej itp.). Obecnie hasła do Słowniczka Równościowego przygotowywane są przez Gdańską Radę ds. Równego Traktowania, będą gotowe na wrzesień 2017 i udostępnione dla innych samorządów (do bezpłatnego wykorzystania)

- uzupełnienie **indeksu nazw ulic** i zgłoszenie propozycji nazw zasłużonych dla miasta kobiet, a także osób ze środowisk dyskryminowanych (np. LGBT) - zarówno postaci historycznych, jak i znanych osób ze środowisk kultury i nauki oraz życia społecznego

- organizacja **wędrówek, spacerów i działań animacyjnych** szlakiem kobiet i grup marginalizowanych, działania edukacyjne w tym zakresie

- włączenie **kryterium przemocy domowej** do priorytetów przy przyznawaniu mieszkań socjalnych i pomocy z Gminy, uwrażliwienie urzędów na przemoc domową wobec kobiet

- **przegląd inwestycji miejskich, szczególnie z zakresu małej architektury i mobilności, pod kątem Równych Szans,** czyli bezpieczeństwa i wygody pieszych, osób z ograniczoną mobilnością, rodziców z małymi dziećmi itp. - **promocja dobrych praktyk** (np. nowego oświetlenia, ławek z podłokietnikami, wygodnymi dla osób starszych, przewijaków i kącików zabaw dla dzieci w instytucjach i placówkach publicznych itp.) oraz wyraźne informowanie o równościowym dostępie do udogodnień na stronach internetowych urzędów i instytucji miejskich

- opiniowanie **budżetu i uchwał** rad gmin **pod kątem równego traktowania i równych szans** (np. czy gmina inwestuje podobne sumy w sport, dla obu płci?)

- **monitorowanie warunkowi konkursów** na stanowiska kierownicze i zarządcze w urzędach miast i w spółkach miejskich (jednostkach gminy) pod kątem równościowych kryteriów

- **wprowadzenie klauzul społecznych** do umów zawieranych przez Gminę

4/ Rekomenduje się powołanie w każdej gminie **stanowiska pełnomocnika/pełnomocniczki ds. równych szans (równego traktowania)**, bądź tematycznej rady, z przydzieleniem budżetu do dyspozycji na działania równościowe a także szeroką międzymiastową współpracę i wymianę dobrych praktyk pomiędzy pełnomocnikami /czkami.

5/ Zaleca się fundowanie nagród, np. w Gdańsku planuje się powołanie Kapituły i stworzenie **Gdańskiej Nagrody Równości**

6/ Niezbędne jest prowadzenie **działań z zakresu edukacji antydyskryminacyjnej i przeciwdziałającej przemocy i mowie nienawiści** ze względu na wszelkie aspekty dyskryminacji, począwszy od przedszkola, poprzez szkoły, kończąc na regularnych szkoleniach dla personelu urzędów i jednostek miejskich.

Opr. Lidka Makowska, Małgorzata Tkacz – Janik (Gdańsk – Gliwice)